

Høringsuttalelse – regulering av bruk av sakkyndige i barnevernssaker

Barnevernstjenesten i Asker kommune viser til høringsnotat vedrørende bruk av sakkyndige i barnevernssaker, publisert 30. mars 2020 på Barne- og familiedepartementets hjemmeside. Høringsfristen er 30. juni 2020.

Barnevernstjenesten vil nedenfor kommentere forslagene i høringsnotatet.

Forskriftshjemmel om sakkyndiges mandat og rapporter

Departementet foreslår en forskriftshjemmel i barnevernloven som gir departementet mulighet til å gi forskrift om krav til sakkyndiges mandat og rapport i barnevernssaker. Departementet har i den forbindelse sett hen til Prop. 154 L (2016-2017) om endringer i straffeprosessloven, og forslaget der om å innføre krav i forskrift til mandat for og erklæringer fra rettspsykiatriske undersøkelser i straffesaker. Departementet mener at mange av de samme hensynene og begrunnelsene bak det forslaget, også gjelder for mandat og sakkyndigrapporter i barnevernssaker.

Et godt og klart formulert mandat er en grunnleggende forutsetning for at den sakkyndige rapporten skal oppfylle sitt formål, som er å gi oppdragsgiver et faglig perspektiv på de spørsmålene en sak reiser. Mandatet er viktig for å sikre at saken blir belyst i riktig omfang og bredde. Mandatet danner også utgangspunktet for at Barnesakkyndig kommisjon kan vurdere om rapporten besvarer det den skal.

Barnesakkyndig kommisjon har utarbeidet en veiledende mal for utforming av sakkyndige rapporter. Departementet mener imidlertid at krav til den sakkyndige rapporten bør fremgå av forskrift. En slik forskrift kan angi noen innholdsmessige minstekrav.

Mandatet bør utformes slik at den sakkyndige rapporten blir en fagkyndig vurdering av de faktiske forhold i saken. Siden sakkyndig arbeid fordrer stor grad av skjønn bør det overlates til oppdragsgiver å trekke konklusjoner basert på helheten i saken. Den sakkyndiges skal ikke levere argumenter for en bestemt beslutning eller vurdere rettslige spørsmål. Mandatet må tilpasses den enkelte sak, og skal inneholde en presis angivelse av hva den sakkyndige skal vurdere.

I rapporten skal den sakkyndige skille klart mellom premisser, vurderinger og konklusjon. Det bør bestrebes at rapportene gir konsentrerte og klare framstillinger av det mandatet spør om. I tillegg til å uttrykke usikkerhet og feilkilder er det viktig at rapportene er utformet på en slik måte at det er mulig for avgjørelsesorganets aktører og private parter å forstå dem.

Etter barnevernstjenesten i Askers syn vil forskriftsbestemmelser med krav til sakkyndiges mandat og rapport være med på å heve kvaliteten på sakkyndighetsarbeidet da det kan styrke det formelle rammeverket rundt sakkyndigoppdraget. Det vil også kunne bidra til forutberegnelighet og enhetlig praksis. På denne bakgrunn støtter barnevernstjenesten i Asker departementets forslag.

Forskriftshjemmel om krav til egenerklæring fra sakkyndige

Departementets veiledende retningslinjer om bruk av egenerklæring for sakkyndige er ikke forpliktende verken overfor oppdragsgivere eller oppdragstakere. Til sammenligning er det vedtatt lovendring i straffeprosessloven om at Kongen kan gi forskrift om krav til sakkyndiges egenerklæring.

Lovendringen er ikke trådt i kraft. I lovforarbeidene står det at i egenerklæringen skal den sakkyndige kortfattet opplyse om utdanning og klinisk erfaring, samt forhold av betydning for habilitets- og uavhengighetsspørsmålet. Som begrunnelse vises det til at i tillegg til å gi viktig informasjon til retten bidrar egenerklæringen til en bevisstgjøring for den sakkyndige selv. Også åpenhet omkring tidligere samarbeid er viktig for tilliten til sakkyndigrollen og de sakkyndiges arbeid.

Departementet mener de samme hensyn gjør seg gjeldende i barnevernssaker. Formelle krav til egenerklæringen bevisstgjør den sakkyndige selv, og det kan bidra til å heve tilliten til sakkyndigrollen og den sakkyndiges arbeid i barnevernssaker. I tillegg til å ha betydning for vurdering av habilitet og uavhengighet vil krav til egenerklæringen kunne bidra til at oppdragsgiver får en mer inngående kjennskap til den sakkyndiges kompetanse. Det er i flere sammenhenger blitt påpekt at registeret over barnefaglige sakkyndige ikke inneholder tilstrekkelig informasjon om den sakkyndiges kompetanse og at det gjør det vanskelig å velge rett sakkyndig. I en egenerklæring vil det være opp til den enkelte å oppgi relevant kompetanse.

Departementet ser at enkelte kan oppleve det som arbeidskrevende å skulle utforme en skriftlig egenerklæring for hver oppnevning, og at det kan føre til at noen ikke ønsker å ta oppdrag som sakkyndige i barnevernssaker. En annen utfordring er at det ikke utføres kontroll med om dokumentasjonen er riktig. Departementet mener likevel at ulempene er langt mindre enn fordelene. Departementet mener derfor det bør innføres en forskriftshjemmel i barnevernloven om at departementet kan gi forskrift om krav til sakkyndiges egenerklæring i barnevernssaker.

Forskriften bør inneholde bestemmelser om at egenerklæringen skal opplyse om forhold av betydning for habilitets- og uavhengighetsspørsmålet, om den sakkyndiges utdanning og erfaring, og om når egenerklæringen skal foreligge. Kravet om egenerklæring bør omfatte alle profesjoner og faggrupper som tar på seg oppdrag som sakkyndig i barnevernssaker.

Barnevernstjenesten i Asker er enig i departementets vurderinger og støtter forslaget om at departementet kan gi forskrift om krav til sakkyndiges egenerklæringer i barnevernssaker. I forskriften bør det fremgå mer spesifikt hva som menes med å redegjøre for erfaring. CV med utdanning, videre- og etterutdanning samt arbeidserfaring bør gi tilstrekkelig informasjon om den sakkyndiges kompetanse. Det bør ikke åpnes for å oppgi enkeltkurs, da det vil kunne være vanskelig å vurdere hvilken kompetanse de ulike kursene faktisk gir. Det bør også være mulig å etterprøve informasjonen knyttet til kompetanse, for eksempel ved at referanser oppgis.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet legger til grunn at de foreslåtte endringene som sådan ikke vil få økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning. Barnevernstjenesten i Asker deler denne vurderingen.